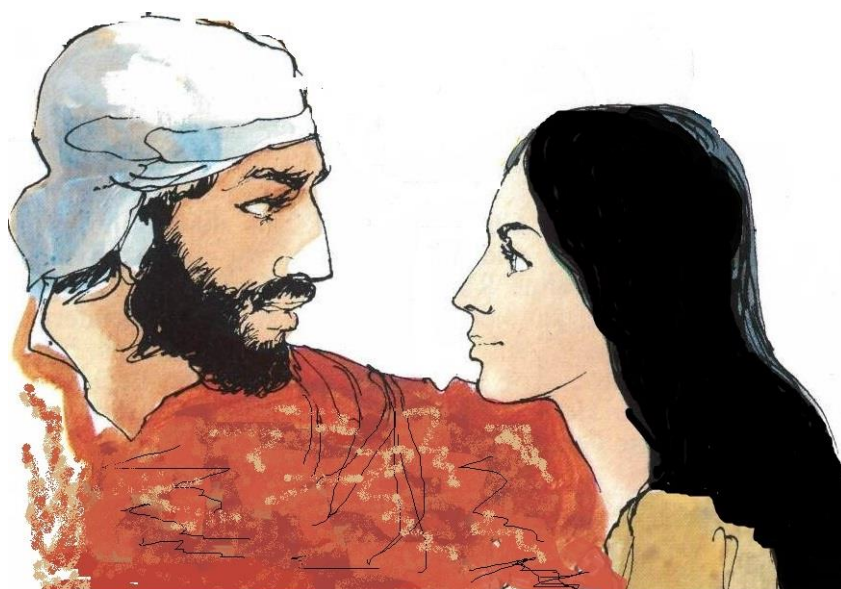

DÍVAT SE OČIMA LÁSKY

VÁNOČNÍ PROGRAM

OBSAH

DÍVAT SE OČIMA LÁSKY	1
VÁNOČNÍ PROGRAM	1
OBSAH	2
Scénář programu	4
Pomůcky	4
Podrobný komentář k jednotlivým bodům scénáře	5
<i>Aktivita – Izrael – země příběhu</i>	5
<i>Aktivita – Kdo jsem?</i>	5
<i>Aktivita – Cesta do Betléma</i>	6
<i>Aktivita – Deníkový zápis z cest</i>	7
<i>Aktivita – Nikde pro ně nebylo místo</i>	8
<i>Aktivita – Deníkový zápis po neúspěšném hledání noclehu</i>	9
<i>Aktivita – Josef nad jeslemi</i>	9
<i>Aktivita – Závěrečná reflexe</i>	10
<i>Přílohy</i>	10
<i>Marie</i>	11
<i>Josef</i>	11
<i>Obyvatelé Betléma</i>	12
<i>Josefův deník</i>	13

Název projektu	POSELSTVÍ KŘESŤANSKÝCH SVÁTKŮ
Název programu	DÍVAT SE OČIMA LÁSKY
Cílová skupina	Žáci 8. - 9. třídy základní školy
Charakteristika programu	Žáci se seznámí s vánočním biblickým příběhem skrze postavy Josefa a Marie. Pomocí metod dramatické výchovy a zážitkové pedagogiky prožijí některé události a vžijí se do hlavních postav v různých situacích. Formou deníkových zápisů si uvědomí, co si Josef s Marií mohli myslet a jak se mohli cítit. Vánoční příběh tak poznají z různých úhlů pohledu a uvědomí si, že za idylickým obrazem se skrývá také spousta odříkání a nelehkých zkoušek, které lze překonat vírou a vzájemnou podporou a láskou.
Hlavní myšlenka	Dívat se očima lásky znamená vidět vedle sebe lidi blízké, věnovat jim svůj čas a svoji pozornost a pracovat na vzájemných vztazích. Tak jak to dělá Marie s Josefem, kteří společně prožívají nejednu těžkou chvíli. Přesto zůstávají plni naděje a víry a dokáží se podporovat vzájemnou láskou a pochopením. Jejich společný vánoční příběh tak může být inspirací všem, kteří chtějí pečovat o své vztahy a zůstat otevřeni bezpodmínečné lásce.
Cíle	<ul style="list-style-type: none"> • žáci se seznámí s vánočním příběhem, reáliemi země Izrael a poznají postavy Marie a Josefa • zamyslí nad tím, jak se mohly dané postavy cítit, jak mohly danou situaci vnímat • dokáží jasně formulovat pocity a emoce postav a na základě nich vyvodit informace o jejich vzájemném vztahu • na základě získaných informací a vlastního prožitku hledají paralelu mezi vánočním příběhem a vlastním životem
Průřezová témata	<ul style="list-style-type: none"> • vánoční zvyky a tradice • křesťanství, Židé, Bible • sebepoznání a sebepojetí • komunikace • lidské vztahy (rozvoj postojů k toleranci, empatii a k harmonickým mezilidským vztahům) • sociální rozvoj, princip sociálního smíru a solidarity • kolektivní práce, práce ve skupinách

SCÉNÁŘ PROGRAMU

- ✧ Aktivita „Izrael - země příběhu“: poznání země Izrael a přiblížení tehdejší doby
- ✧ Aktivita „Kdo jsem?“: práce s textem, poznání hlavních postav
- ✧ Aktivita „Cesta do Betléma“: seznámení se s reáliemi cesty z Nazareta do Betléma, vytváření dramatických situací do podoby živých obrazů.
- ✧ Aktivita „Nikde pro ně nebylo místo“: vyjádření odmítnutí pomocí postoje, gest a slov, vnímání pocitů a emocí
- ✧ Aktivita „Deníkový zápis po neúspěšném hledání noclehu“: vyjádření pocitů a emocí do deníkového záznamu, reflexe a vzájemná diskuze
- ✧ Aktivita „Josef nad jeslemi“: popis události narození z pohledu Josefa pomocí deníkového záznamu
- ✧ Aktivita „Závěreční reflexe“: diskuze nad programem, hledání paralel s vlastním životem, hledání vlastních inspirací a výzev

POMŮCKY

- ✧ Mapa Izraele, obrázky života v tehdejší době
- ✧ Texty o Marii a Josefovi (viz Příloha č. 1)
- ✧ Lístečky s odmítnutím pro každého žáka (viz Příloha č. 2)
- ✧ Dva různě barevné šátky
- ✧ Tužky a papíry
- ✧ Text Josefova deníku (viz Příloha č. 3)
- ✧ Flipchart nebo velký papír (můžete využít i tabuli ve třídě)

AKTIVITA - IZRAEL - ZEMĚ PŘÍBĚHU

- poznání země Izraele a přiblížení tehdejší doby

* **Popis aktivity:**

Žáci sedí v kruhu na koberci nebo na židličkách. Lektor jim představí zemi a dobu, ve které se bude příběh odehrávat. Přiblíží, jak lidé žili, v jaké byli situaci, proč čekali na Mesiáše a kdo to pro ně Mesiáš byl. Lektor může ukázat mapu Izraele a obrázky života v tehdejší době.

AKTIVITA - KDO JSEM?

- práce s textem, poznání hlavních postav

* **Popis aktivity:**

Lektor rozdělí žáky na 3 skupiny děvčat a na 3 skupiny chlapců. Skupinám děvčat rozdělí části textu, který vypráví o postavě Marie, skupinám chlapců rozdělí části textu o postavě Josefa. Každá skupina dostane příslušnou část textu (viz Příloha č. 1), kterou si přečte. Lektor si mezi tím na flipchart nebo na tabuli napíše nedokončené věty - zvlášť pro Marie a zvlášť pro Josefa.

Nedokončené věty:

Jmenuji se ...

Žiju ...

Mezi vlastnosti patří ...

Důvěřuji ...

O Bohu si myslím ...

O Josefovi / Miriam si myslím ...

Mým přáním je ...

Nikdy bych nechtěla ...

Lektor se poté ptá žáků, jak by za dané postavy odpověděli. Každá skupina, na základě svých informací z textu doplňuje věty a lektor je zapisuje.

Lektor poté vyzve žáky, zda by se dané postavy chtěli na něco zeptat. Na případné otázky lektor odpoví (může odpovídat i v roli Marie a Josefa).

Poté doplní případné potřebné informace, které nezazněly. V této fázi je dobré vysvětlit žákům, o jaké postavy se jedná a zasadit je do doby příběhu. Je důležité zdůraznit, že informace, které zazněly o postavách, nejsou založeny na historických faktech, že se jen můžeme domnívat (především na základě bible), jak se Marie s Josefem mohli cítit a co si mohli myslet.

AKTIVITA - CESTA DO BETLÉMA

- seznámení se s reáliemi cesty z Nazareta do Betléma, vytváření dramatických situací do podoby živých obrazů.

* **Popis aktivity:**

Lektor žákům sdělí, že se Marie s Josefem museli vydat na cestu z Nazareta do Betléma, protože bylo vyhlášeno sčítání lidu. Lektor ukáže na mapě, jakou cestu Marie s Josefem museli ujit, kolik to bylo kilometrů a jakou krajinou šli.

(Nazaret leží na severu v Galilejských horách, Betlém je na jihu v Judsku. Cesta trvala několik dní, byla dlouhá 140 km. Pravděpodobně začínal podzim, kdy pomalu končilo období sucha a přicházelo období mírných dešťů. Cesta do Betléma trvala několik dní a končila náročným stoupáním, protože Betlém ležel v nadmořské výšce téměř 800 metrů. Cesta vedla podél nížiny řeky Jordánu, přes rovinu Ezdrelonu, jejímž středem šla obchodní cesta, na které se pohybovala spousta lidí. Krajina se postupně vlnila, střídaly se v ní pahorky a doliny. Přejít museli přes vyprahlou horkou zemi a studené a deštivé hory. Josef s Marií museli také dvakrát přejít (přeplavat na lodi či přebrodit) řeku Jordán. Prošli také několika vesnicemi a městy.)

Poté rozdělí třídu do několika skupin, nejlépe po 4 - 5 žácích. V těchto skupinách si žáci vymyslí nějakou situaci, kterou mohli Marie s Josefem na své cestě do Betléma zažít, co se jim mohlo přihodit. Své situace potom ztvární pomocí živých obrazů. Poté každá skupina ukáže své obrazy, a ostatní se z nich snaží vyčíst, o jakou situaci se jedná - co Josef s Marií zažívají.

AKTIVITA - DENÍKOVÝ ZÁPIS Z CEST

- uvědomění si náročnosti cesty a možných pocitů Marie a Josefa formou deníkových záznamů.

* **Popis aktivity:**

Lektor rozdává každé skupině papír a tužku a vyzve žáky k tomu, aby si představili, že si Marie a Josef vedou během své cesty deník. Co by si asi mohli napsat do svého deníku, po události, kterou zažili. Každá skupina popisuje tu událost, kterou ztvárňovala živými obrazy. Zápisy do deníku nemusí být dlouhé - může se jednat o jednu až dvě věty. Zápisy by ale měly vyjadřovat především Josefovy a Mariiny myšlenky a pocity. (Žáci nepopisují, co se stalo. To už ztvárnili v živých obrazech)

Poté jeden ze skupiny přečte ostatním svůj deníkový záznam. (Pro čtení záznamů se může vytvořit příslušná atmosféra - může být zapálená svíčka, hudební podkres, žáci sedící v kruhu, apod.)

Lektor žákům opět připomene, že nevíme, jak se cesta Marie a Josefa odehrála, že jsou to jen naše domněnky, jak mohly události probíhat.

Lektor vede s žáky diskuzi:

Jak náročná musela být pro Marii a Josefa cesta do Betléma?

Jaké vlastnosti se u Josefa a Marie během cesty projevily?

Co to vypovídá o jejich vztahu?

Čím mi mohou být Josef s Marií inspirací?

AKTIVITA - NIKDE PRO NĚ NEBYLO MÍSTO

- vyjádření odmítnutí pomocí postoje, gest a slov, vnímání pocitů a emocí

* **Popis aktivity:**

Lektor navodí žákům atmosféru, která mohla panovat v ulicích Betléma, když do něj dorazil Josef s Marií. Všude bylo zřejmě mnoho lidí, kteří se sešli v Betlémě, aby se dali zapsat, ulice byli plné, stejně ta jako hostince a domy, kde by se dalo přespat. Marie s Josefem, ale potřebovali strávit někde noc a trochu si po tak dlouhé cestě odpočinout. Vydali se proto najít místo, kde by přenocovali.

Lektor rozdá každému žákovi lísteček, na kterém je věta člověka, který odmítá Josefa, žádajícího o nocleh (viz Příloha č. 2). Odmítací věty jsou různého charakteru (někteří lidé odmítají Josefa s Marii laskavě, jiní jsou unavení, naštvaní či neochotní).

Lektor umístí do prostoru vedle sebe dvě židle, které budou symbolizovat Marii a Josefa (na židle může umístit např. dva různě barevné šátky jako symbol Marie a Josefa).

Každý žák zaujme vůči Josefovi a Marii (které symbolizují židle se šátky) postoj, který vyjadřuje jeho věta na lístečku, postaví se tak i s určitým gestem a svoji repliku vysloví nahlas. (Příklad: Žák, který dostal repliku „Ven, ať už vás tu nevidím!“ se postaví k židlím s rozzlobeným gestem a rukou ukazující ven.)

Lektor vyzve žáky, aby si, kdo bude chtít, posadil na židli a stál se na chvíli Josefem nebo Marií a zažili pocity, které při odmítání mohli mít. Ostatní zůstávají ve svých postojích. Někteří mohou vyslovit i své repliky. Ti co sedí na židlích, neodpovídají ani nekomentují danou situaci, pouze vnímají pocity, které se v nich odehrávají.

Po aktivitě lektor nijak danou situaci nekomentuje ani ji s žáky nerozebírá.

AKTIVITA - DENÍKOVÝ ZÁPIS PO NEÚSPĚŠNÉM HLEDÁNÍ NOCLEHU

- vyjádření pocitů a emocí do deníkového záznamu, reflexe a vzájemná diskuze

* **Popis aktivity:**

Lektor nyní vyzve žáky, aby si vzali papír a tužku a každý sám za sebe napíše jednu větu, kterou by si mohla Marie nebo Josef napsat do svého deníku po neúspěšném hledání noclehu a po tom všem co slyšeli. Dívky píší za Marii, chlapci za Josefa.

Poté si všichni sednou do kruhu zády k sobě. Lektor opět vytvoří atmosféru, např. pomocí hudby a vyzve žáky, aby postupně přečetli větu, kterou si zapsali jako Marie a Josefa do svého deníku.

Až po této aktivitě vede lektor s žáky diskuzi o tom, jaké to bylo, když seděli na židli a všichni je odmítali, jak asi mohlo být Josefovi a Marii? Jaké to bylo, když jste museli (třeba i hruběji) odmítnout lidi, kteří byli v nouzi? A jaké pocity jste vnímali, když se četli deníkové záznamy?

AKTIVITA - JOSEF NAD JESLEMI

- popis události narození z pohledu Josefa pomocí deníkového záznamu

* **Popis aktivity:**

Lektor sdělí žákům, že Marie s Josefem se nakonec uchýlili do nedaleké jeskyně, kde na ně alespoň nepršelo a bylo tam tepleji než venku. A tu noc Marie porodila Dítě. Lektor přečte žákům deníkový zápis, který si mohl této noci Josef zapsat (viz Příloha č. 3). Opět k tomu může použít hudební podkres.

Po přečtení vyzve žáky, aby řekli, každý sám za sebe, jedno slovo, které je napadá.

Na závěr lektor přečte žákům biblický úryvek (Lk 2, 1 - 7):

„V těch dnech vydal César Augustus nařízení, aby v celé říši proběhlo sčítání lidu. (Toto sčítání proběhlo předtím, než se Quirinius stal správcem Sýrie.) Všichni se tedy šli dát zapsat, každý do svého města. I Josef z Galileje se vydal z města Nazaret do Judska, do města Davidova zvaného Betlém (protože byl z domu a rodu Davidova), aby se nechal zapsat se svou snoubenkou Marií, která byla těhotná. Když tam byli, Marii se naplnil čas k porodu a porodila svého prvorozeného syna. Zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože v hostinci pro ně nebylo místo.“

AKTIVITA - ZÁVĚREČNÁ REFLEXE

- diskuze nad programem, hledání paralel s vlastním životem, hledání vlastních inspirací a výzev

☆ Popis aktivity:

Lektor se posadí s žáky do kruhu a vede závěrečnou reflexi:

Jak se liší úryvek z Bible od toho, co jsme dnes zažili my?

Proč je dobré podívat se na příběh i jinýma očima?

Proč je dobré představit si, jak se mohli dané postavy cítit, jak prožívali určité situace?

Co se vám na jednání Marie nebo Josefa líbilo a proč?

V čem vám může být jednání postav - Marie a Josefa inspirací ve vašem životě?

Bylo něco, co jste si dnes uvědomili a dřív jste to nevěděli?

Co se vám z tohoto příběhu nejvíce líbilo?

Co si z dnešního programu odnášíte?

PŘÍLOHY

- ☆ Příloha č. 1: Text o Marii a Josefovi
- ☆ Příloha č. 2: Věty odmítnutí
- ☆ Příloha č. 3: Josefův deníkový zápis

Příloha č. 1: Text o Marii a Josefovi

MARIE

1. skupina dívek

Jmenuji se Marie. Jsem mladá dívka z Nazareta, města v Galileji. Moji rodiče už nežijí. Pomáhám s hospodářstvím u svých příbuzných. Jsem spíš plachá a moc toho nenamluvím. Raději o věcech přemýšlím a uchovávám je ve svém srdci. Radost mi dělá být se svými blízkými.

2. skupina dívek

Důvěřuji Bohu. Věřím, že je dobrý a milosrdný. Přichází k pokorným a napomíná pyšné a cokoli předpoví – to splní. Mám obrovskou radost, že si mě Bůh vybral, i přes mou malost. A já mu řekla "... at' se mi stane podle tvého slova..." Plně mu důvěřuji, že mě vede po správné cestě.

3. skupina dívek

Trochu jsem měla strach, co tomu Josef řekne a jak se zachová. Je to ale muž spravedlivý a láskyplný a proto zůstal se mnou. Zahrnuje mě svoji oporou a láskou a důvěřuje mně i Bohu. Je to také muž silný a odvážný a já vím, že se o nás o všechny postará.

JOSEF

1. skupina chlapců

Jmenuji se Josef a žiji v Nazaretě. Pocházím z velké rodiny. Ve městě mám svoji dílnu, ve které pracuji se dřevem. Práce mě baví a lidé jsou s mými výrobky spokojeni. Myslím si, že jsem člověk skromný a pracovitý. Nemám rád, když se někde děje nějaké bezpráví.

2. skupina chlapců

Věřím, že Bůh je spravedlivý a dobrý a že nás vede po svých cestách. Že se o nás stará a dává nám znamení. A věřím, že se děje přesně to, co chce On. Někdy cítím své slabosti a pochyby, ale i přes to chci splnit, o co mě Bůh žádá.

3. skupina chlapců

V Nazaretě jsem potkal svoji životní lásku, Zasnoubili jsme se a plánovali svatbu, ale pak přišla ta událost, která mi pěkně zamotala hlavu. Dokonce jsem chtěl Marii opustit, ale pak jsem dostal znamení a rozhodl jsem se s ní zůstat a postarat se ní. Marie je velmi statečná a trpělivá, plná lásky a víry a já ji nikdy neopustím!

Příloha č. 2: Věty odmítnutí

OBYVATELÉ BETLÉMA

- Ne, nemáme už místo!
- Další, kdo otravuje!
- To už jste dnes asi padesátý!
- Mám těch lidí už dost!
- Je mi líto, ale nemáme volnou jedinou postel.
- Vypadněte!
- Dnes už nechci nikoho vidět!
- Bohužel, už máme plno.
- Nevidíte snad, že je tu hlava na hlavě?!
- To snad ne, další otrapové!
- Táhněte, odkud jste přišli!
- Běžte si spát, kam chcete, třeba na ulici!
- Vidím, že jste unavení, ale opravdu vás nemůžu ubytovat!
- Ráda bych vám pomohla, ale máme plno. Zkuste se zeptat vedle.
- Máte snad pocit, že je nás tu málo?
- Děláte si ze mě legraci? Nocleh?
- Je mi vás tak líto, tak ráda bych pomohla, ale opravdu to nejde.
- Ven, ať už vás tu nevidím!
- Kolik vás dnes ještě přijde? Zatracené sčítání!
- A moji postel byste náhodou nechtěli? To je drzost!
- A kam bych vás asi tak dal? Sem se už vážně nikdo nevrze!
- Jste moc milí lidé, ale my cizince neubytováváme.
- Ještě jednou někdo zatuká na dveře a já se neznám!
- Zkuste to jinde, třeba vám někde pomohou.
- A zase další ubožáci!
- Ted' jsem ubytovala posledního, to je taková škoda, že jste nepřišli o trochu dřív.
- Myslíte si, že nevím, jak jste unavení, ale já za to nemohu, to nebyl můj nápad!
- A dost, už nikomu neotevřu, nemám na to nervy!

Příloha č. 3: Josefův deníkový zápis

JOSEFŮV DENÍK

Když jsem vběhl do jeskyně, oheň stále kouřil, dým štípal do očí. Skrze dým, jako v mlze jsem spatřil Marii sklánějící se nad jeslemi. Tam pod sklopené hlavy zvířat, uložila novorozeně. Sklonil jsem se nad jeslemi, kde na slámě leželo Dítě - obyčejné lidské dítě. Mělo semknutá víčka, jako by se snažilo, aby nevidělo, a malá ústa rozevřená, jako by něco hledala. Nelíšilo se od jiných právě narozených dětí, které jsem viděl. Malinké namodralé ručičky mělo sevřené v pěstičky. Bylo malé a slabé. Potřebovalo péči. I vůl a osel jako by hleděli na Dítě laskavě. Pes se postavil na zadní a olízl zvednutou ručičku. Vložil jsem pod něj ruce a zvedl jej. Bylo lehoučké, zdálo se, že neváží víc než hadříky, do kterých bylo zavinuto. Marie se na nás podívala a řekla: „Je krásný, vid' Josefe? Je to náš Ježíš, náš syn!“

(úryvek je z knihy „Stín otce“, kterou napsal Jan Dobraczyński)